Ympäristöministeriö
PL 35
00023 VALTIONEUVOSTO

Asia: Asia: HE 86/2017 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi rakennuksen energiatodistuksesta annetun lain ja rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä annetun lain 3 ja 5 §:n muuttamisesta

Suomen Omakotiliitto kiittää mahdollisuudesta lausua ja esittää lausuntonaan seuraavaa:

Suomen Omakotiliitto on maamme pientaloasukkaiden ja vapaa-ajan asunnon omistajien valtakunnallinen edunvalvonta- ja palvelujärjestö. **Omakotiliittoon kuuluu 250 vapaaehtoisvoimin toimivaa omakotiyhdistystä ja vapaa-ajan asukkaiden yhdistystä, joiden yhteenlaskettu jäsenmäärä on 74.000 jäsentä**. Omakotiliitto on maamme 1,1 miljoonan pienkiinteistön omistajien ja 2,7 miljoonan asukkaan asialla. Lisäksi liitto ajaa maamme lähes 500.000 vapaa-ajan asunnon omistajien etua.

YLEISTÄ

Suomen Omakotiliitto käynnisti laajan kansalaispalautteen pohjalta keväällä 2013 rakennuksen energiatodistuksen muuttamisen kansalaisaloite-hankkeen. Kuluttajat kokevat todistuksen epäoikeudenmukaiseksi, kalliiksi ja turhaksi, kun ihmisen omalla toiminnalla ja todellisella kulutuksella ei ole merkitystä.

Omakotiliiton kansalaisaloitteen allekirjoitti 62.211 ihmistä. Lisäksi Taloustutkimus selvitti keväällä 2014, että 84 % kansalaisista haluaa, että energiatodistusluokan määrittely perustuu todelliseen kulutukseen.

Eduskunta teknisesti hylkäsi kansalaisaloitteen, mutta samalla kuitenkin edellytti että

- hallitus ryhtyy kiireellisesti toimenpiteisiin pientalojen energiatodistuksen **sisällölliseksi muuttamiseksi helpommin ymmärrettäväks**i poistaen energiamuotojen kertoimista aiheutuvat vertailtavuusongelmat.
- hallitus aloitteellisesti pyrkii rakennusten energiatehokkuusdirektiivin tarkistamiseen energiatodistuksen muuttamiseksi vapaaehtoiseksi vanhojen omakotitalojen osalta.

(Eduskunnan) ympäristövaliokunta (YmVM 5/2014 vp) korostikin, että: *”Kansalaisaloitteen johdosta antamassaan mietinnössä valiokunta katsoo, että **energiatodistusta tulee kehittää sisällöllisesti siten, että se on informatiivinen, helppotajuinen ja edullinen**. Valiokunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin pientalojen energiatodistuksen sisällölliseksi muuttamiseksi mietinnössä kuvatulla tavalla kansalaisaloitteen perimmäisen tavoitteen toteuttamiseksi.”*

Omakotiliitto ymmärtää, hyväksyy ja **kannattaa ilmastonmuutoksen seurauksena tarvetta kasvihuonekaasupäästöjen rajoittamiselle sekä kuluttajien toimille** (mm. energiatehokkuuden parantaminen, uusiutuvan energiatuotannon lisääminen, kysyntäjousto). **Kansalaiset ovatkin jo tehneet merkittäviä toimia**: Tilastokeskuksen mukaan esimerkiksi vuonna 2015 omakoti- ja paritaloja korjattiin 3,1 miljardilla eurolla, Aalto-yliopiston tekemän tutkimuksen mukaan pientalovaltaisilla asuinalueilla on pienimmät kasvihuonekaasupäästöt, siis pienin hiilijalanjälki suuremmista liikkumistarpeista huolimatta. Lisäksi suomalaiset ovat investoineet huomattavasti uusiutuvan energian tuotantoon mm. lämpöpumppuihin (yli 730.000) ja aurinkopaneeleihin.

LAUSUTTAVAT KOHDAT JA HUOMIOT

Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys esittää energiatodistuksesta annetun lain muuttamisen ja rakennusten energiatodistustietojärjestelmästä annetun lain pykälien 3 ja 5 §:n muuttamisen. Euroopan komissio on antanut Suomelle virallisen huomautuksen rakennuksen energiatehokkuusdirektiiviin toimeenpanosta: komission mukaan energiatodistusvelvoitteita koskevien poikkeuksien luettelo on Suomen lainsäädännössä laajempi kuin direktiivissä. **Energiatodistusmenettelyn piiriin tulisivat mm. kasvihuoneet** (jotka kuitenkin voitaisiin rinnastaa

Postiosoite
Suomen Omakotiliitto ry
Asemapäällikönkatu 12 B
00520 HELSINKI

Puhelin
Vaihde (09) 680 3710
Sähköposti: etunimi.sukunimi@omakotiliitto.fi

Internet
www.omakotiliitto.fi
www.facebook.com/Omakotiliitto
https://twitter.com/omakotiliitto

teollisuusrakennuksiin, joita energiatodistusvaatimukset eivät MRL:n 117g §:n 4 kohdan mukaan koskisi) **ja väestönsuojat**.

Omakotiliitolla ei ole todistusvaatimusten piiriin kuuluvien kiinteistöjen osalta huomautettavaa. Esitetty pykälän 5 uusi muotoilu on selkeä.

Esityksessä **esitetään lisättäväksi** (rakennusten energiatodistuksesta annetun lain muuttamisen) 9 §:n **E-luvun laskentaan energiamuotojen kertoimien käyttäminen** (E-luku laskettaisiin jakamalla energiamuotojen kertoimilla painotettu rakennuksen laskennallinen ostoenergian kulutus rakennuksen pinta-alaa kohden vuodessa). **Tätä lisäystä direktiivi ei edellytä ja lisäys on siten myös hallitusohjelman kirjauksen vastainen:** ”*energiatehokkuusdirektiivin mukaisessa sääntelyssä on hyödynnettävä kaikki direktiivin sallimat joustot ja poikkeusmahdollisuudet*”. Tällaista kireämpää menettelyä muissa EU-valtioissa ei käytetä. Direktiivin edellyttämä kertoimien käyttäminen on ratkaistu muissa valtioissa erillisellä kuvaajalla, kuten Ranskassa ja Irlannissa päästökuvaajalla. Näinollen **Omakotiliitto vaatii, että pykälän 9 kyseisestä lisäyksestä luovutaan ja pyritään kuluttajien sekä muiden sidosryhmien aitoon energiatehokkuustoimien kehittämiseen.**

Energiatodistuslainsäädäntöön esitetään myös **terminologisia muutoksia Omakotiliiton kansalaisaloitteen ja lähes nollaenergiarakennusten lainsäädännöstä johtuen**. Terminologiset muutokset tehtäisiin pykäliin 9, 10 ja 11. Samat muutokset tehtäisiin myös energiatodistusjärjestelmästä annettuun lakiin (pykälät 3 ja 5).

Voimassa oleva laki	**Hallituksen esitys**
laskennallinen kokonaisenergiankulutus	laskennallinen energiatehokkuuden vertailuluku (E-luku)
rakennuksen tyypillinen energiankäyttö	rakennuksen vakioitu käyttö
tyypillinen käyttö	vakioitu käyttö

Omakotiliitto näkee rakennuksen energiatodistuksen kehittämisen energiamuotokertoimien (Valtioneuvoston asetus rakennuksissa käytettävien energiamuotojen kertoimien lukuarvoista) ja näiden terminologisten muutosten osalta oikeansuuntaisena ja tärkeänä. **Ehdotetut termimuutokset ovat oikeansuuntaisia, mutta kuitenkin kuluttajille vieraita termejä.** Hallituksen esityksessäkin todetaan, että energiatodistuksen voidaan katsoa muuttavan joiltakin osin helpommin ymmärrettäväksi. Jo tämäkin osoittaa, että tarvitaan lisää kehitystoimenpiteitä energiatodistuksen ymmärrettävyyden parantamiseksi.

> Valtioneuvoston asetusta kertoimista ollaan muuttamassa vuoden 2018 alusta siten, että sähkön kerroin laskee 1,7:stä > 1,2:een, kaukolämpö 0,7:stä > 0,5:een ja kaukojäähdytys laskee 0,4:stä > 0,28:aan. Fossiilisten polttoaineiden (1) ja uusiutuvien polttoaineiden (0,5) kertoimet pysyvät samana. Asetus on parhaillaan EU-komissiossa notifioitavana.

Kuten lausunnon alussa on todettu, kansalaiset ovat tehneet jo merkittäviä toimia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Kuitenkin**, kun tarvitaan lisätoimia (hajautetun uusiutuvan energian lisääminen, energiatehokkuuden parantaminen), olennaista on, miten kansalaisia voidaan kannustaa ja motivoida tekemään lisätoimia**. Energiatodistus voisi toimia tässä tärkeänä elementtinä. Tästä syystä energiatodistusta tulee kehittää, kuten (Eduskunnan) ympäristövaliokunta (YmVM 5/2014 vp) ja eduskunta edellyttävät, ”***energiatodistuksen sisällölliseksi muuttamiseksi helpommin ymmärrettäväksi***”, muuttaa Ympäristöministeriön asetuksen rakennuksen energiatodistuksesta pykälää 6 sekä siinä viitattavia liitteitä 3 ja 4.

Kun **rakennuksen energiatodistuksessa todistuksen toiselta sivulta löytyy** lasketun ostoenergiankulutuksen, energiamuodon kertoimen ja energiamuodon kertoimella painotetun energian **lisäksi myös**, tietojen ollessa saatavilla**, mitattu (todellinen) energiankulutus,** on todistus ymmärrettävämpi. Kuluttajalle tuttuja mittayksiköitä ovat mm. laskuissa käytettävät kilowattitunnit, litrat jne. Tällöin kuluttaja voisi verrata rakennuksensa toteutunutta kulutusta vakioituun käyttöön ja tehdä mm. havaintoja ja päätöksiä siitä, että **omaan hajautettuun uusiutuvaan tuotantoon kannattaa panostaa**, kun sen kertoimet mahdollistavat laskennallisesti pienemmän kulutuksen ja siten paremman E-luvun. Se lisäisi siten investointeja energiatehokkuuteen ja hajautetun uusiutuvan energian tuotantoon.

Tällöin todistus olisi yleisesti hyväksyttävämpi, kun kuluttaja (mm. ostaja tai vuokralainen) voi itse vertailla ja jopa laskea molempia arvoja sekä siten vaikuttaa omiin kulutustottumuksiinsa, rakennuksen energiatehokkuuteen ja asumisen hiilijalanjälkeen. Olennaista on myös kehittää energiatodistuslomakkeen väritystä/visuaalisuutta mikä myös tekee tiedoista ja koko todistuksesta helppolukuisemman ja yksinkertaisemman.

Postiosoite
Suomen Omakotiliitto ry
Asemapäällikönkatu 12 B
00520 HELSINKI

Puhelin
Vaihde (09) 680 3710
Sähköposti: etunimi.sukunimi@omakotiliitto.fi

Internet
www.omakotiliitto.fi
www.facebook.com/Omakotiliitto
https://twitter.com/omakotiliitto

Voimassa oleva asetus

YHTEENVETO RAKENNUKSEN ENERGIATEHOKKUUDESTA

Laskettu kokonaisenergiankulutus ja ostoenergian kulutus

Lämmitetty nettoala	120 m²
Lämmitysjärjestelmän kuvaus	Suora sähkölämmitys
Ilmanvaihtojärjestelmän kuvaus	Koneellinen tulopoistoilmanvaihto + LTO

Käytettävä energiamuoto	Laskettu ostoenergia		Energiamuodon kerroin	Energiamuodon kertoimella Painotettu energia
	kWh/vuosi	kWh/(m²vuosi)	-	kWh$_E$/(m²vuosi)
Sähkö	22840	190,4	1,7	325
Polttopuut	2 000	16,7	0,5	8,4
Sähkön kulutukseen sisältyvä Valaistus- ja kuluttajalaitesähkö				
Kokonaisenergiankulutus (E-luku)				333,4

Omakotiliton ehdotus

YHTEENVETO RAKENNUKSEN ENERGIATEHOKKUUDESTA

Mitatut energiankulutukset

Lämmitetty nettoala	120 m²
Lämmitysjärjestelmän kuvaus	Suora sähkölämmitys
Ilmanvaihtojärjestelmän kuvaus	Koneellinen tulopoistoilmanvaihto + LTO
Lisätietoja:	Vakituinen asukasmäärä: 2 aikuista ja 2 lasta

Käytetty ostoenergian muoto	Laskettu energian kulutus		Mitattu energian kulutus		Energia-muodon kerroin	Kertoimella Painotettu E-luku
	kWh/(m²vuosi)	kWh/vuosi	kWh/(m²vuosi)	kWh/vuosi		kWh$_E$/(m²vuosi)
Sähkö	190,4	**22 840**	173,3	**20 800**	1,7	325,0
Polttopuut	16,7	**2 000**	16,7	**2 000**	0,5	8,4
Kohteen tuottama itse käytetty uusiutuva energia						
Aurinkosähkö	0,0	0			0,0	0,0
Ilmalämpöpumpun lämpöenergia	0,0	0			0,0	0,0
Kohteen ulkopuolelle tuotettu uusiutuva energia						
Aurinkosähkö	0,0	0			0,0	0,0
Energia yhteensä	207,1	**24 840**	190,0	**22 800**		
Laskennallinen energiatehokkuuden vertailuluku (Kokonaisenergiankulutus (E-luku))						333,4
					= 39 960 kWh$_E$ / vuosi	

Omakotiliitto kannattaa vahvasti Euroopan komission esityksessä (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi rakennusten energiatehokkuudesta annetun direktiivin (2010/31/EU) muuttamisesta (COM (2016) 765 final) **olevaa kohtaa, että rakennuksen todellista energiankulutusta on voitava seurata kaikissa rakennuksissa, myös asuintaloissa, energiatodistustietokannasta.** Tälläkin hetkellä todellinen energiankulutus useimmista energiatyypeistä on saatavilla energiayhtiöiden omista järjestelmistä ja vuodesta 2019 alkaen keskitetysti Fingrid:n Datahub:sta. Tuleva Datahub mahdollistaa jatkuvan todellisen kulutuksen seurannan ja tiedon välityksen (myös tähän energiatodistustietokantaan). Reilun vuoden kuluttua sähkön kuluttajien, myyjien ja jakeluverkkoyhtiöiden välillä liikkuvat tiedot tallentuvat Fingrid:n Datahubiin, josta ne ovat tasapuolisesti kaikkien markkinatoimijoiden saatavilla. **Energiatodistuksessa tulee hyödyntää kustannustehokkaita tapoja saada tietoa rakennuksen energiatehokkuudesta, jotta todistuksen käytettävyyttä sekä hyväksyttävyyttä saadaan parannettua ja kustannuksia alennettua.**

kunnioittavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Ari Rehnfors
puheenjohtaja

Kaija Savolainen
toiminnanjohtaja

Postiosoite
Suomen Omakotiliitto ry
Asemapäällikönkatu 12 B
00520 HELSINKI

Puhelin
Vaihde (09) 680 3710
Sähköposti: etunimi.sukunimi@omakotiliitto.fi

Internet
www.omakotiliitto.fi
www.facebook.com/Omakotiliitto
https://twitter.com/omakotiliitto